ԱՐՋԱԳԱՆԳ ՀԱՅԱՐԱԿԱՑ ԿԱՐԾԵԱՑ

Մամուլ եւ արձակութիւն շաբաթը՝ 32 օրինակ է։
Տարագրութեան տեղն է Պոլիս, Զէյնէփլի—խան վերի յարկ թիւ 18։
Դուրս երթալիք թերթից փոստային ծախքը առնողին վրայ է։

Շաբաթին գինը դահեկան կանխիկ 60
Կիսաշաբաթը » » 30
Մէկ թիւը փարայ 5ը
Ծանուցմանց տուն է դահեկան 2

ԹԻՒ 212 ՀՈՐԻՔԵՒԵՐԹԻ Դ· ՅԱՐԻ Ե· ՇՐՋԱՆ 1872 ՅՈՒԼԻՍ 5

ԱԶԳ

Ա՛մէն Մեծարգոյ բաժանորդներէն կը խնդրուի որ, հինգերորդ շրջանի բաժանորդագինը առանց յապաղման վճարել բարեհաճին։

ՔԻՉ ՄԱՂ ՍՊԱՍԵՆՔ

Ժամանակ մը ՚ի վեր է որ բաւական օգտակար բաներ ըլլալը լսեցինք, սակայն ատոնց արդիւնքը չը կրցինք տեսնել։

Սիրքէճիէն–եէտիգուլէ երկաթուղին աւարտեցաւ ըսին, դեռ փրկիչ գացողները լեռնէն կ՚երթան կոր։

Շիրքէճիէն 30 թիւ չոքենաւը եկաւ ըսին, մենք 3 թիւէն զատ ուրիշ չոգենաւի երես տեսած չ՚ունինք։

Պանդաններ բացուելով ստակը կ՚առատանայ ըսին, բոլորովին քաշուեցան։

Երկաթէ կամուրջին չինութիւնը լմնցաւ ըսին, կամուրջին խորթ ու փորթ փայտերէն զատ ուրիշ բան տեսած չունինք։

Հասունը դնաց ըսին մարդը դեռ բաղմերը է հոս։

Պուրսայի խնդիրը լուծուեցաւ ըսին, դեռ առաջնորդը այս կողմերը կը դեգերի։

Վանայ վիճակին հիմայ ամենէն գերազանց է ըսին, ամենէն սարսափելի խնդիր մը հանեց դլուխնիս։

Քաղաքական ժողովոյ ընտրութեան խընդիրը լուծուեցաւ ըսին, դեռ քաղաքական ժողով մը չը տեսանք։

Լրագրաց համեստ ու պարկեշտ լեզու մը գործածուելու աղաչարարութիւն եղաւ ըսին, հետեւեալ օրը սքանչելի եւ հոյակապ կերպով հայհոյելու սկսեցին։

Բերայ լեռներէն վեր ջուր բերել սկսեր են ըսին, անցեալ դիշերուան հրդեհը մարելու համար դաւաթ մը ջուր չը դանուեցաւ։

Մեծ ժողոյէն կառք ու ձի վազցնելը արգիլեալ է ըսին, անցեալ օր քիչ մնաց ջարդբա պիտի ըլլայի։

Բեռնաբարձ գրաստ չը պիտի անցնի ըսին,

երէկ իրիկուն Ընդհանուր տիկնին մը՝ ֆոտ կրող էշերուն մէջ տեղէն փըճէ-անկէ ընելու ըս-տիպուեցաւ։

Միսին օխան չորս ու կէսի իշաւ ըսին, մենք ինը ղուրուչէն պակաս միս առած չու-նինք։

Քոնսօլիտներու քուբօնը վճարել սկսեր են ըսին, մեր ձեռքը տակաւին մէկ ստակ մը չ'անցաւ։

Այսուհետեւ մէկ ամիսը քառասուն օրի վրայ հաշիւ պիտի ըլլայ ըսին, մեր բաժա-նորդները աւելի յառաջ երթալով վեց ամիսը մէկ ամիս հաշուել սկսան։

Ինչ բարի բան որ ըսին, հակադարձը տե-սանք մենք ալ քիչ մը դէշ ըսինք նէ, արդ-եօք աղէկ կը տեսնե՞ն։

Քիչ մ'ալ սպասենք։

ՎԱՆՑ ՊՕՂՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՎԸԼՎԸԼՈՒԿՆԵՐԸ

Մէփիստոփէլ անցեալ ուրբաթ օրը Ընդ-հանուր Ժողովոյն ներկայ դտնուելու համար Ղալաթիա կերթայ, եւ բակին մէջ մեր վան-ցի եղբայրներէ բազկացեալ խուռն բազմու-թիւն մը կը տեսնէ, որք հետեւեալ խօսակ-ցութիւնը կ'ընեն եղեր։

—Ծօ ողէք լսած էք ինչ էլած է։

—Չէ՛, ի՞նչ էլած է։

—Ծօ կասեն մէյր Պուղոս վարդապետ ծեռքերը ոտքերը պիտի կապեն չորս զապի-թով ըստանալու պիտի պիրեն։

—Տիւ խօը ըսկուն այլաճէպ խապրներ կա-սես որ։

—Ծօ վալահա սուտ չեմ ասեր ծօ տընա-վիրի մարդ տիւ չես լսէ որ ինոր ըստեղ գօլ կանատ կայ ինոր արած կէշուլճուները պիտի Թամիզցնեն անեն էնտեղաց առաջնորդ։

—Ծօ՛ վո՞վ պիտի անեն առաջնորդ Պու-ղոս վարդապետը։

Խայ կէօ Պուղոս վարդապետ.

—Ծօ՛ վրոտած խելք ըսկի չէ մէյլատ վէ-րէտ մեղի որ էսա քանի տարվան օձի՝ ըսկի էլած պանի տեսնված պանի՝ որը քաղքի մէջ էլած ի որը միլէթի մէջ տեսնված ի՝ որ կըսան տարի խայ դէշ ասած մարդ՝ պիրին ա-նեն առաջնորդ. ցսան կովուն հիչ Թովպա կելնի։

—Ծօ տընավիրի մարդ տիւ չես լսէ որ կա-սեն ինոր կապահաթները կանթարճին կան-Թարի պիտի ղարնի աղէկութեն էլ կիւյիմճոց վաղնայով պիտի կղի՝ որ Թարաճ որ պակաս էնի իր վարչէթ պիտի ինոր պակասի ուղու-րին չուրութմիշ անի՝ անի վանայ առաջնորդ։

—Ծօ էն ինչ կիտի ինոր աղէկութէն դէ-չութէն Թող կեան ծիկ խարցնեն ծիրկ չէ ա-խորը էս կիտէմ ինոր ինչ էնել։

—Ծօ մուղսի քէօ խելք չի խասնէ էնմալա պաներուն կէօ քէյ ասեմ ինոր կիտցած. Պու-ղոս վարդապետ վարադայ սարից էն էլ ըս-տեղ եանղըն կուչեսի ծէրից տօլպինտ տրած մէկ մէկու խետ իշմար կուտան կառնեն (կը կարծենք Թէլէկրաֆ ըլլալու է) ընոր խոսմար ղըմէն պան կիտէ։

—Որ ըսկունի ծօ կոկոս որ քէօ խելք չատ պանի կը խասնի՝ Պուղոս վարդապետ քանի կիտը ի։

—Ծօ տընավէր ես կանթարճի էմ.

Չէ տիւ մէյր կիտոսիկնես։

—Ծօ Պապօ կիտոսկէն որ խարցնես կիտո-սիկ կասի ինոր Թիվքերը կարելու որ կըղխմք կղռել։

—Ծօ՛ էշ տրբօղ Թիվքեր կըտրելուն գը-լոխը կորի որ կըղչիս կղռել։

—Ծօ՛ խավէնից խավիր ուտող ինոր գլոխը էնկանտար ծանտը չի խաֆիֆ է խաֆիֆ։

—Ծօ սուս ծօ՛ սուս մանկօ Պուղոս վար-դապետ ուղղներ կուկեան տէ ես իտոնց պոչ պորակ իմ անիծած ինոնցից վռնվ կը վախ-նայ ծօ տիւ խորոտ կաց։—

—Պարեւ ծէյ՝ կիչերով կը բըտըռտինք ցորեկով կընտանք։

—Լսա տեղ իմզալամիշ արէք խենք։

—Ի՞նչ պանի խամար ի աղա։

—Պուղոս վարդապետ ուղելու խամար։

—Մենք չենք ուզէյ չենք ուզէյ հէմ չենք ճանչնայ Պուղոսը։

—Տիւ կուզէք տիւ աղէկ մարդ է՛ք։

—Չենք ուզէյ չենք ուզէյ։

—Ծօ ըռէս մառատօ տիւ ականջ արա՛ քէ ի՞նչ կասեմ։

—Խրամանք աղա։

—Խրամանքդ պարի։ իմ խրամիչն էնի որ մենք ախպեր մարդ էնք՝ ալպաթ օր մը քէյ ծիշնից ըռճուամ կէնի՝ տիւ որ մըկայ իմ խաթըը չի պահես վաղ ես քոյ պան ինչիս չիտակիմ։

—Աղա քէօ խաթը վեր իմ երկու աչից ապա կէզայիք պիւթիւն չեն ուզեր։

—Վալահա որ տիւ իմձալամիչ արիր կէզայիք ըսկի ծէ չեն լանե։

—Ըռէս մառատօ՛ ըռէս մառատօ մենք չենք ուզեր կիտցած էլնես։

Պուղոս վարդապետի սըմսարներէն մէկ քանին պէօլուկիմ մօտենալով, ծօ՛ պարեւ ձեզ ի՞նչ է՛ք թօրլամիչ է՛ք եղէ ըստայ, ծօ՛ Մուղտի Մանկօ էտա թուղթ տուր թօղ իմձալամիչ անեն որ Պուղոս վարդապետ առաջնորդ կուզինք։

—Չէ՛, չէ՛ աղա մեր մէջ ուզուղ չկայ պիւթիւնքսէլ չենք ուզեր։

—Տիւ կուզէք, տիւք աղէկ մարդ է՛ք համ ինչ որ կ՛ասենք՝ պան չի պիտի ասէք։

—Ինչի՞ աղա տէ խրամէ։

—Խրամայնդ պարի։ մեր խրամէչն էնի որ Պուղոս վարդապետ մէյ դիր ի խրկե որ ըստեղ ինոր անենք պռաջնորդ համ ձեզի էլ պարիւ ի կրկէյ։

—Աղա՛ ըղորդի որ էտա մալայ կիր ի խըրկէ։

—Ծօ՛ սուս, ծօ սուս քէյ վո՞վ ասայ։

—Աղա չէ խրամայնդ ասիր մկայ։

—Տէ սուս տօ մարդու պան մէկի ասէ պաշակ մարդ չըլնի, տէ չոտ արէք իմձալամիչ արէք խենք։

—Աղա մեր մէջ կիր կրող չը կայ։

—Ծօ խաչօ տիւ իսոնց թարաֆից կըրի։ Նոյն միջոցին որ մեծագոյն մասամբ չուզողնե-

րը կային կամացուկ մը առին քալեցին մի միայն Շընկոյի Սիմոն, եւ մառտօի կիկոն մը նացին։

Բայց եկու տես որ Պ. խաչօն գրի վարժուԹեան համար ամենին ալ անուն գրեց։

—Ծօ՛ խաչօ կայիմ կարտա որ լըռեմ. Սաբօի Սարօն, Պանրի Մկօն, Շարանի Շընկօն, կոսպարի Գեռապօն, Ատմու Ատամ. Զըռնօի Զըռօն. կակօսկէ խերօն. խըռանի խըռնօն. Ջամանի Զըռնօն. խոի խօն. Պալկէ Պօլկօն. Ջուռնաճի Ջուլօն. Նաղարաճի Տընկօն. կէօնտի մէջից. կէօնտի դըսից ըռէս վարԹօն. առջակիք, խառակոնացիք, ըռէս Նունօն, ըռէս խանօն, ըռէս վարնօն, ըռէս Թաթօն։ Պալդաբանից, Ջալդաբանից, Թախտակալից, էտի կուլից, Սուլի կուլից, Եաղըն կուլից. կաղաԹա կուլից, Գըղ Թաշից, Մօլա տաշից, վեր ձեր տան, վեր ձեր տէղաց, վեր ձեր ձեԹիկ պէտիկ տղէյներանց։ Ամէն, ամէն։

կեանք խաւի ծորցոց ըռէս ՆէրԹօն ըռէս Մընօն, ըռէս վարդան, ըռէս Տընտօն։

—Էտայ եաընիչ ի ըռէս Տընտօն չի ըռէս Մընտօ նի։

—Էյ զարար չունի մէյմնէլ ըռէս Մընտօ կըրի։

Նոյն տեղէն եընելով ուրիշ տեղ մը գացին. այսպէս ըսելով։

—Ծօ տըղէյքիր էկէք էկէք մէկ մէկ խատ Թալլենք, ծօ ինչ պէտք է ոտայ վերէն կայնիլ երԹանք նէրս նատինք։—Օրհատ պուլուրուն հրամեցէք։ Նէրս բաքոսի տաճարին քովը բաղմեցան ուրախուԹեամբ եւ զուարճուԹեամբ լի չալըմներ կըլլուէր՝ որ աղային մէկ այսպէս խօսից վարիչէԹս չուրուԹմիչ կանեմ Պուղոս վարդապետ առաջնորդ կանեմ էնպէս կերըմամ ըսելով խումբ մը որսայէն տաս տաս բարայի օղիով։

—Ծօ էկէք էտայ էկողնէրաց տաս տաս փարայի արաղ քաշենք թօղ ինանք ալ ուղէլու խատար իմձալամիչ անեն. ծօ՛ ձեր մէջէն Պուղոս վարդապետ ուզող կայ Թէ չուզող։

Մարդիկ առանց պատասխանելու դուրս ելլել կ՛խորհէին։ Մէյմալ Թէլէկրաֆ քաշուե-

ցաւ տաս տաս փարայի օղի. ճապա պօռաց գինեվանը՝ աղալարան։

— Ամէնցանք թըրքացանք ըսելով իմզա-լամիշ արինք տիւս էլանք։ Ակսեցին իրարու հետ վիճիլ։ Ը՛ ըռէս խըլղաթ թէ դու կասիր ես Պուղոս չեմ ուզէ ի՞նչի իմզալամիշ արիր. տէ՛ տէ՛ մըկայ մեղայ մեղայ պերնէս ինչ ի խանէյ կենայ չեմ ուզեր՝ կենէ չեմ ուզեր, տիւ իմ իմզա զարկըլուն ինչ կառնիս. էնտեղ որ էնկատար իմզայ տեսար տիւ կիտես ընդրդ մանց զրմէննել կուզե՞ն, ինոնց կէսն էլ ճորով կուզեն, խոշ որ էնանկ մէյնանայի իմզայի իմ-թիպար էլներ չուր մըկայ աչխար պիւթիւն երկըզմիշ եղած եր։

— Ը՛ վալահա որ ըսկունի ես էլ չեմ ու-զել՝ էն Պուղոս վարդապետ իմ խէր տըփեզով մեռցուց։

— Ը՛ տընավէր տիւ մինակ քէս խէր կի-տես՝ տէլ ինչեր կայ որ տիւ չես կիսէ։

— Տը՛ Մըռաս քէս խելք ինչ կը խասնի Պուղոս վարդապետ առաջնորդ էլնի աղէկ ի թէ՛ չէլնի։

— Ը՛ վալահա չէլնի աղէկ ի։

— Ը՛ կիտոսիկ տիւ ի՞նչս կիտես։

Որ ցիկ խարցնես ես քէյ պիտի ասեմ էսայ տէնըվկնկ տարի ի տիւ ասայ կըսան տարի ի որ էսայ Պուղոս վարդապետը խառնակութիւն Թալեց մէջ միւոր խայտնական ադղին. համ քանի որ էն Պուղոս վարդապետ տանի ինչ ա-ռաջնորդ որ երթայ ինչե՛ր պիտի խանին ինոր գըլօխ՝ ինչս որ խանկընին խայրիկի գըլօխ։

— Ը՛ աստուած քէս տուն ավիրի խինա խօրօխպոր աւեր տան կէս էն մալա մարտեր որ կան կէս մըկալան Պուղոս վարդապետ ուղող Թախմնի՝ որ էն վախտին վարագ երթացած վախտին քրաերուն փարայ տըվածին որ զա-նի սպանին. էնտուց չատըխցող փարայ տու-ին որ էկան իգնատոս օրքաղան եաթաղի մէջ խանչալ տըրին վէր վըղին կըսպանեն որ քաղքըցի մախըսս չը խասներ . . . . . .

— Ը՛ քէյ պամէլ ասիմ, քէս ընցած տարի որ իգնատոս սրպազան էկաւ ըստեղ խայրիկ-նել Մուշեր Մուշից էկաւ վան. էսա տընա-վիրի Պուղոս վարդապետ պիւթիւն ժամըզք-տանք եաթաղ կանի որ՝ կըրըմցին ոչ պատարագ անի ո՛չ քարոզ տայ մունճ անալախտի պէս կերթար կայներ տաս։

— Ը՛ ըղորդ կասէս։

— Վալահա քէս ես տան ի։

— Որ ըսկունի Պուղոս ըստամպոլ պիրին խաշ. ըսկի ձէն մածի։ Ը՛ վալահա որ ես մալապան արին Պուղոս վարդապետ էնտուց զատացուցին կէս նոր մէր վանայ քաղաք խէր խաղղութիւն կէնի։

Ը՛ խրլուտ տխպեր քէյ պան մը ասեմ էսայ Պուղոս վարդապետ ուղոնները որ կան պիւթիւնել ինոնց պանին եարամիշ եղած ի ինոր խամարի որ կուզեն՝ համ կէս քեէ ասեմ թէ ինչ պանի խամար է որ կուզեն. էնա ան-տան աղնի կասեն ինոր տխպեր ճոճ կապից մը խրլաս արած ի։ Էնա վանցի պ օրդ-օր աղանի էն էլ կասեն ինոր էնտեղ կուսիւանիա կայ, Պուղոս վարդապետի խամկոմնի կը դառնայ. էնա խաչ աղայէքնին էն էլ կասին վախտով ինոր աղէկութին տեսած էն. էնա սընասարի մուղ-սի մանկօ աղէն ի էն էլ տխրը պամ տեսած ի որ եախան կըպեր Թող չիտար էնա ըռէս պը-տըտուրնի էն էլ կասին Պուղոս վարդապետի խրամանով զավալի կեղացոց խեր խատած վը-տած մեռնել կենդանի տըփոց . . . քաշելով. . . էլ որն ասեմ որն խոստովանիմ. . . դէտու-Թեամբ անդետութեամբ մեղայ Աստուծոյ։

— Ը՛ չուն տըփող որ էտակատար կիտես կընա էլի վարդապետ էլ ինչի էս չընթրռակէ ըստա։ Ա՛պա որ ինոնք Պուղոս վարդապետի դօզ կանատ չէնի վո՛վ պիտի էնի։

— Էյ էնտեղ կը մնայ քաղքըցոց գիտնա-կան Թախրմը որ պիւթիւնն էլ չեն ուզեր համ չուզելու էլ հախ ունին, ինչի որ ասես քէյ պիտի ասեմ էսա տընավիրի մարդուն ըսկի պրռնելու տեղ չը մնայ, խոտավ խոտավ, պօշ պանի էլ էն էնտեղաց առաջնորդ չը կենայ էնէ, համ կասեն ինոր խնդիրք Թալերին ճոճ մաճկիս։

— Ը՛ ձորովանից ճոճ ցորի ծուռ քէս ի-նոր խամար Թալեցին ճոճ մաճկիս որ ինոնք էն անեն առաջնորդ։

Ծո՛ կատու կըռտոզ քէօ խելք ըսկի պա-
նի չի խաոնիր՝ ճոճ մաճլխի մարդերը է՛նկան-
տար պան չի կիտցոզ էլան որ Պուղոս վար-
դապետ պիրին արին առաչնորդ–չէ ախըր ի-
նոնք սեւ նիւտակի վէրէն կիրիչկին չէ ախըր
ինոնք կաղաթայ կը կարդան ինոնք չեն կիտի
որ էսա կըսան տարի ի որ ինչ կէչումիւն չը
ծնաց չարաց , ըսկի էլած պանի , ափանվաճ պանի
օրը քաղաքի մէջ էլած ի որը կեղի մէջ տես-
նըվաճ ի որ կըսան տարի մէկ մարդու խայ կէչ
ւսած են պիրին անին առաչնորդ ։

———

Տրապիզոնէն եկած նամակէ մը հետևեալը
կը քաղենք ։

« Զատկէն մինչև ամսոյս 25 ը Հայ կաթո-
լիկաց եկեղեցին գոց ծնալէն յետոյ՝ նոյն օրը
հեռագիր եկաւ Պօլսէն կառավարութեան
կողմանէ , որպէս զի վաղին գոցուած եկեղե-
ցիները բանայ , կանչելով Հասունեանները՝ ու-
զեց իրենցմէ բանալիները . սակայն անոնք
ընդդիմացան ու չը յանձնեցին բանալիները ,
ըսելով որ՝ Մարտիրոս կ'ըլլանք՝ բանալի չ'ունք
տար , քանզի հաւատքնուս կը դպչի » ։ Հա-
սունեաց այս ընդդիմութեանը համար վաղին
հեռագրեց Պօլիս . նոյնպէս երկու հօսակցու-
թիւնք ալ՝ իրենց Պօլիս գտնուզ մնծերուն .
տեսնելմք ինչ պատասխան պիտի գայ Պօլսէն ։
Բոլոր քաղաքացիք այս գալիք պատասխանին
կ'սպասեն . Մինչև այսօր դեռ եկեղեցւոյ
դուռը երկու ղինւորք կը հսկեն գիշեր ցո-
րեկ , որպէս զի մարդ չը կարենայ բանալ , թէ
և այս ղղուչութեան հակառակ՝ Հասունեանք
բանալին իրենց ձեռքն ըլլալով , բացին եկե-
ղեցին և ուղածնին մէջէն պարպեցին ։ Ամե-
նատուգ է բսած ։

ԹՌԱՄԲԱ ՄԸ

Մենք ժամանակաւ երբոր կ'ըսէինք թէ՝
Հասունին նպատակը կաթոլիկ–Հայոց բոլոր ե-
կեղեցիներն ու վանքերն Լատինաց յանձնել
է . ամենայն ըօրութեամբ կը բողոքէր թէ՝
ղրպարտութիւն կ'ընեն ։

Հիմա իրողութիւնը կը ցուցնէ որ ՝ոմն իրա-
ւունք ունի ։

Հասուն և Հասունեանք տեսնելով որ ե-
կեղեցիներն հետզհետէ միւս կողմին ձեռքն
անցնելու վրայ են , ոմանք ձեռքերնին գըտ-
նուածներն ալ վրայ չի տալու համար կ'ելլեն
այս անգամ իրենց եկեղեցիներն Լատինաց ի-
րաւասութեանը տակ դնելու , ու երրորդու-
թեան եկեղեցիէն սկսելով այս չարքաշ Լա-
տին քահանաներն կերթան յիշեալ եկեղեցին
պատարագելու , Հասունեան վարդապետնե-
րըն ալ կուգան Սանթա–Մարիա Լատինաց ե-
կեղեցին պատարագ ընելու ։

Սխալ դէշ վոխանակութիւն մը չէ . թէ
որ Լատիներէն պատարագ ընելով Հայ եկե-
ղեցին Լատինաց կ'ըլլայ նէ , Սանթա–Մարիան
ալ Հասունեան Հայոցը եղած կ'ըլլայ այն ա-
տեն , մէկը՝ Հայ–Կաթոլիկէ պատարագ եղած
ըլլալուն համար . և այն ատեն վոխանակ Ս.
երրորդութեան եկեղեցիէն՝ Սանթա–Մարիա
եկեղեցւոյն բանալիները ուղելու պիտի գնէ
Փիւսիեզեան էֆէնտին ։

Այսր աղէկ լծոզ ուշադրութիւն ընեն Հայ
–Կաթոլիկ եկեղեցւոյ մէջ Լատիներէն պատա-
րագ ընելու վաղող Լատին բաթէրաները ։

ՊԱՐԿԵՇՏ ԱՂՋԻԿ ՄԸ

Ընդհանրերը դեռահաս կին մը , գիրկն ալ
նորածին երախայ մը , կառքէն իջնելով՝ ուղ-
ղակի ֆոթոկրաֆի մը տունէն ներս կը մտնէ
ու մինչեւ չորրորդ յարկը սանդուխներէն վեր
կ'ելնէ արիւն քրտինք մնած ։

Բարեւելէն յետոյ պատկերահանին կը
դառնայ կ'ըսէ « այս նորածին զաւկիս կեն-
դանագիրը հանել տալ կ'ուզեմ . բայց տունէն
մեկնելէս յետոյ՝ փափաքեցայ որ ամնտուին
պատկերն ալ միատեղ ելնէ . ուստի սա զա-
ւակս ըո՛ղ հոս մնայ , երթամ անմիջապէս
ամնտուն բերեմ » ։

Մարդը երախան գիրկը կ'առնու՝ եւ կ'ինը դուրս կ'ելնէ։

Գործիքները լաւ մը կը պատրաստէ, որպէս զի գան նէ՝ ամեն բան պատրաստ ըլլայ. բայց .....

Պատկերհանը դեռ երախան գիրկը կ'ըսպասէ որ տղին մայրը պիտի գայ .....

Շատերը կը հարցնեն թէ սա գիսաւոր աստղը դարձեալ պիտի գա՞յ եւ ինչո՞ւ պիտի գայ։

Գալուն պատճառը մէկ քանի կերպով կը պատմեն. ոմանք կ'ըսեն թէ՝ երկնային կայսրութեան կողմանէ արտաքոյ կարգի լիազօր դեսպան պիտի գայ. ոմանք ալ կ'ըսեն թէ՝ հարստահարութեանց չդիմանալով Պոլիս գաղթող Ասիացի Հայերուն պէս, յիշեալ գիսաւորն ալ երկնային դաւառի հարստահարութեանցը չը դիմանալով՝ մեր աշխարհքը պիտի գաղթէ. բայց վերջին հեռագրով ընդունուած ստոյգ տեղեկութեանց համեմատ՝ այս գիսաւորը մեր երկնակիրներուն չատ պարտք երած եւ սնանկացած ըլլալուն, հոս պիտի փախչի եւ ապաստանի եղեր. դժբաղդաբար մեր երկնակիրները մանաւանդ ալեգակը իմանալով՝ օձիքէն բռներ ու թո՛ղ չ'է տուեր որ տեղէն մատի չափ շարժի։

Նախընթաց թիւովս, Մայր վարժարանի նկատմամբ „Քալեան եւ գաւազան" վերնագրով գրած յօդուածներուս մէջ ըսած էինք որ ձեռի պատիժը. նոյն վարժարանի Հոգաբարձութեան դիտութեամբը չէր, բայց որովհետեւ մենք այն խօսքը. Տուհայէր ըսած էինք հիմայ ետ կ'առնենք, որովհետեւ ուրբաթ օրը, Գալաթիոյ Թորհրդարանին մէջ, նոյն իսկ Հոգաբարձութեան խոստովանութեամբը ըստուգած ենք որ, այդ վարժարանին մէջ ձեռ կայ եւ ամայ յաւիտեան։

Մարդիկը կըսեն թէ, մեր դպրոցը թէպէտեւ քալեան կայ, բայց խելօք տղայոց համար չէ, եւ այն ալ գրեթէ միշտ պատէն վար կախուած կը կենայ որ տղայքը տեսնելով վախնան։

Մենք ալ իրեն պատասխանեցինք թէ քանի որ միտքերնիդ տղայքը վախցնել է, աւելի աղէկ կ'ըլլայ եթէ քալեանին տեղ Միքրայօղ մը կախէք։

—Հապա առանց ձեռի ի՞նչպէս ղսպելու է տղայքը. նոյն իսկ քեզի կը հարցնեմ՛, դպրոց գացած ժամանակդ ամենևին քալեան չե՞ս կերած։

—Այո, կը խոստուանի մեր քալեան ալ դաղ ալ կերած եմ նըղովից արմատ կառավարիչէս, սակայն 'ի հնորհս լուսաւորութեան հիմա ձեռը էշերու պահուած է միայն եւ այս սովորութիւնը բոլոր դպրոցներէն վերցան եթէ ոչ, առջի ժամանակուան պէս աշակերտք տընտեսին կըռնակը ամեն առաւօտ լալով պօռալով պիտի երթային դպրոց։

—Մեր դրութիւնը այս է, և սա ալ կայ որ ամեն վարժարաններու մէջ խօսք չը հասկըցող տղոց համար քալեան ալ կայ դաւազան ալ կայ քանզի անկարելի է առանց անոր տղայքը կրթել։

—Ինչո՞ւ անկարելի պիտի ըլլայ. նախ եւ առաջ պէտք է գիտնաք որ կրթութեան պայմանը ձեռը չէ, եւ եթէ դիս վորձառու չէք կարծեր. հարցնենք անգամ մը Սիմոն էֆէնտի Միքայէլեանի՝ որ հոս ներկայ է. եւ որ երբեմն խաստիւղի Շահնուպարեան վարժարանը եւ հիմայ ալ Սամաթիոյ երկսեռ վարժարանները առանց ձեռի ի՞նչպէս կը յաջողի կառավարել։

—Այս միջոցին Սիմոն էֆէնտի եւս խօսքի մտնելով. այս պատասխանեց. վոխանակ ձեռելու համոզելու է տղայքը։

— Երկար բարակ նստելու քարոզութիւն ընելու է հա՛. մէկ անգամ ձօ մի ըներ ըսիր չեղա՞ւ մի. պառկեցու ոտքերուն 20–25 գաւազան փակցու, անմիջապէս խելքը գլուխը կուգայ, եւ մէկ մ՚ալ չըներ։

— Էյ հրամանքդ հօճային ըսածին պէս կամ ամենեւին ձեռ կերած չես, եւ կամ հաշիւէ չես հասկանար։

— Եթէ դուք կարողէք միայն խօսքով տղայ համոզելու հրամեցէք համոզեցէք։

— Ներեցէք ես վարժապետ չեմ, սակայն հաւատալ եմ որ այդ ձեր ընթացքը տղայոց դաստիարակութեան պայմաններէն բոլորովին դուրս է. ասկէ զատ տղայ ծեծելը վատութիւն ըլլալէ հոգը ամօթ ալ է։

— Մենք ուրիշները չենք գիտեր, մեր դրութիւնը ծեծն է՛ եւ խելօք չը կեցողը պիտի ծեծենք հասկցա՞ր հիմայ. անոնց հայրը միսը ձեզի ոսկորը մեզի ըսին։

— Աղատէք գուցէ տղոց թէ միսը ու ոտերու և թէ զանոնք ծեծելու և հայրենիքի մէջ ալ ժրաջան հոգաբարձութիւն ևն. ցիտղոններով ձեզ նպաստ յօդուածներ հրատարակելու, բայց Մամուլ ազատ պիտի ըլլայ տըղայոց թըսչնելնուդ պէս ղձեզ ծեծելու, ասի մտքերնիդ թող ըլլայ և եթէ կուզէք ուրիշ անգամ դարձեալ տղայ մը ծեծեցէք, եթէ իմանամ կըսեմ, Մէրիստոփէլ վկայ ամենքնիդ ալ սըրա ֆալախանի կառնեմ դիտցած ըլլաք։

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Վաղը մեծ ճակատամարտ մը պիտի տըրուի.

Զախակողմեանք ու աջակողմեանք դրօշակ պարզելու կը պատրաստուին։

Տիրլօմաթներն դիտակ ’ի ձեռին յաղթանակ կը գուշակեն։

Վարձատրութիւններն եւ չքանչաններն բաշխման ցանձնաժողովոյ մը կազմութիւնը հաւանական կերեւի.

Օրինաւորականք երկու տարի հորիզոնը պայծառ կը դուշակեն.

Պետական անձանց տօներուն առջեւ խօսքերը պատրաստ են, քրիւբներ կան ատոնց հրամանատարութեան տակ դրուած. խեղճ ձախակողմեանք զուրկ են այս միջոցէն. հարուածը մօտալուտ կ’երեւի եթէ,

Աղապէկը Եուսուֆչին
Մամիկը
Օ որը քօլօնը
Տէտէեանը
Բարունակ պէյը
Աղը եօքեանը
Զաղանօղեանը
Մաքսապետը

Բանտը չը մնանք. ինչ սիրուն բանտ. Զազարոսին գերեզմանն է. եթէ մեռանիցի բազում արդիւնս առնէ։

Ով որ այս հանելուկը լուծէ՝ պատրիարքարանէն աթոռ մը պիտի ստանայ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ԿԱՐԳ ԽՆԴՐՈՑ ԱՌԱՋԻԿՈՑ ՆԻՍՏԻ

1. վաւերացումն 39րդ նիստի տեղեկագրութեան (հիւ չիկայ)։

2. Ա.ժենքը մէկէն խօսք ուղել (խօսքին ծայրը չիկայ)։

3. Պոռալ կանչել (վերջը չիկայ)։

4, վայրկեանը անգամ մը Ատենապետին զանգակին ձայնը (մոխիկ ընող չիկայ)։

5. Կաթողիկոսական խնդիրը (բացող չիկայ)։

6. Ժողովրդեան ձայնը (լսող չիկայ)։

7. Այս ժողովոյ մէջ գործ տեսնալ (բնաւ չիկայ)։

Ընդ. ժողովոյ Փոխ.
Ատենադպիր
ՄԻՓԻՍՏՈՓԷԼ

ՀԱՐՑ–ՊԱՏԱՍԽԱՆԻ

Ի՞նչ է թագաւորութիւնը.

—Եւրոպայի մէջ ամենէն վտանգաւոր արուեստն է։

Ի՞նչ է դէրքը.

—Անքուն բարեկամ մը։

Ի՞նչ է միութիւնը.

—Ընկերալ ազգերու անծանօթ ոյժ մը։

Ի՞նչ է քուէն.

—Սահմանադրական խաղ մը։

Ի՞նչ է բարերարութիւնը.

—Ընդհանուր առմամբ ապերախտներ հասցընելու արուեստ մը։

Ի՞նչ է բժիշկը.

—Մարդ մը՝ որ ձեռքը հրամանագիր ունի ուղածին չափ անդիի աչխարհը մարդ ղրկելու։

Ի՞նչ է հաւատարմութիւնը.

—Ամսօրեան օրս տկարամիտներու առաքինութիւնը կը սեպուի։

Ի՞նչ է խմաստունը։

—Մարդ մը՝ որ իւր տպէտ ըլլալը հասկընալ սկսած է։

Ի՞նչ է շղթադորդութիւնը.

—Ցած ու վատ սրտերու առաքինութիւնն է։

Ի՞նչ է գաղտնիքը.

—Բան մը՝ զոր կինը կը մեռնի՝ եթէ չի յայտնէ։

Աղապա՛, քնած է 10 ղշ. տուր։

—Ի՞նչ 10 ղշի է ատ կենէ։

—Նախագիտելիք մը պիտի առնեմ վարժապետին տամ տէ։

—Ը՛օ, վարժապետին հախատը տելիկը կ'ըլլայ. ճէպը տելիկը կայ ամա . . . . .

—Չէ՛, աղապա, հախատը տելիկ չ'է, նախագիտելի՛ք, սա քովի Լեւոնը կը կարդայ նէ՝ իշտէ՞ա՛ն։

—Էյ կենէ՞ մի սատ դէրքը աս քանի հատ եղաւ, չորս հատ կ'ըլլայ ասով. տահա չը լըմընցա՞։

—Հա՛ լմնցաւ ամա կենէ նորէն քաղուածծ կ'ընենք կոր. ծարէն պաշլայեցինք։

—Աղէկ ա օղլում, աս տասը տարի է տիւղիյէ Նախագիտելի՞ք պիտի կարդաք. ձեր վարժապետը ուրիշ բան չ'կյտէ՞։

—Գիտէ ամա, աս ալ կարդաք նէ՝ ետքը դաս պիտի տամ ըսաւ։

—Է՛յ, ես աս իրիկուն մէկ հատ մը չարչնիյէն կը բերեմ։

—Չէ՛, աղապա, վարժապետս ըսաւ քի, քիթապճիներուն ծախած դէրքին մէջ չատ սխալ կայ, իրեն քովինները մինակ չիտակ են։

ԱԶԴ

Պետրոս Դուրեանի գործոց հրատարակիչ մանաւանդ ողովը ներկայիս կը յայտարարէ ազգային բանասիրաց թէ՝ սոյն վաղամեռիկ հեղինակին երկասիրութեանց տպագրութեան ձեռնարկն՝ ի գլուխ հանած է, ինչպէս որ խոստացած էր նախորդ յայտարարութեամբ մը։

Հրատարակութիւնը կը բաղկանայ 500 երես ութածալ հատորէ մը՝ որ կը պարունակէ հինգ ընտիր թատերական և խել մը բանաստեղծական հեղինակութիւններ։

Մէկ հատորոյ գինն է 1 1/2 արծ. Մէճիտ. իսկ բաժանորդաց համար 1 Մէճիտ։

կը ծախուի ամեն դրավաճառաց քով։

ՇԱՐԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
ԳԷՈՐԳ Յ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ռ. Յ. ՓԻՒՐՃՃԵԱՆ
ՓԻՆՃԱՆՃԼԱՐ ԵՕԳՈՒՏԸՉ ՐՈԶԱ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻ 3